

Васіль Рэвяка: «Трэба працаваць з душой»

Васіль РЭВЯКА,
старшыня
сельскагаспадарчага
вытворчага кааператыва
«Прагрэс-Верцялішкі»
Гродзенскага раёна,
Герой Беларусі

Пра вытворчыя дасягненні СВК «Прагрэс-Верцялішкі» Гродзенскага раёна даводзілася чуць неаднойчы, часам трапляліся і публікацыі пра поспехі гэтай гаспадаркі. І толькі нядаўна з'явілася магчымасць на свае вочы пабачыць, як жыве і працуе вядомае ўнікальнае сельгаспрадпрыемства. Сапраўднай журналісцкай удачай стала і тое, што маім гідам пагадзіўся быць Васіль Апанасавіч РЭВЯКА – старшыня гаспадаркі, Герой Беларусі, член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, кандыдат сельскагаспадарчых навук, заслужаны работнік сельскай гаспадаркі Беларусі.

Пра сябе

— **Н**арадзіўся я на Гомельшчыне, у вёсцы Рабец Хойніцкага раёна. У нашай сям'і было сямёра дзяцей. Паводле ўзроставага ранжыру я – другі, за мной пяцёра малодшых братоў і сясцёр. Жылі мы не багата, але дружна. Бацькі працавалі ў мясцовым калгасе. Мы, дзеці, дапамагалі ім упраўляцца па хатняй гаспадарцы. Кожны з нас, крыху падросшы, на летніх канікулах падпрацоўваў у калгасе, і гэта не з'яўлялася нейкім выключэннем – такі ўклад жыцця быў характэрны для ўсіх, хто нарадзіўся пасля вайны. Нам давалося вельмі хутка пасталець.

Дзесяцігодку я не заканчваў – пасля васьмі класаў вырашыў пайсці на свой хлеб, каб бацьку з маці лягчэй было па-

дымаць на ногі братоў і сясцёр. Паступіў у Рэчыцкі сельгастэхнікум на зоветэрынарыю. Прафесію выбіраў сам – у гады майго юнацтва на кожным падворку трымалі карову, свіней, было там шмат рознай іншай жывёнасці, і ветэрынар у вяскоўцаў быў заўсёды ў пашане. Бацька падтрымаў мой выбар: з гэтай прафесіяй, казаў ён, галодным не будзеш...

Пасля тэхнікума непрацяглы час, пакуль не прызвалі ў армію, працаваў заатэхнікам-селекцыянерам у калгасе «Заазер'е» Акцябрскага раёна. Вайсковую службу праходзіў у Падмаскоўі. Сярод маіх сяброў-саслужыўцаў былі хлопцы, якія да арміі вучыліся ў Гродне. Яны і спадахвоцілі мяне прадоўжыць вучобу ў Гродзенскім сельскагаспадарчым інстытуце. Я загарэўся гэтай ідэяй, але добра разумеў, што пражыць студэнту ў вялікім горадзе на адну стыпендыю будзе няпроста, а браць грошы ў бацькоў не дазваляла сумленне. Дый ім і без мяне было каго матэрыяльна падтрымліваць. І ўсё ж я адважыўся, паступіў на стацыянар, на зоатэхнічнае аддзяленне. Паралельна ўладкаваўся на паўзмены грузчыкам на завод і сумяшчаў вучобу з работай ажно тры гады.

На вытворчую практыку, якая доўжылася паўгода, я трапіў у калгас «Прагрэс» Гродзенскага раёна. Мне гаспадарка спадабалася – прагрэс у «Прагрэсе» быў відавочны ва ўсім, адчуваліся перспектывы калгаса, які ўжо тады рабіў першыя крокі да сваёй усесаюзнай славы. На час практыкі мяне прызначылі загадчыкам малочнатаварнай фермы з акладам 90 рублёў. З жывёлаводамі

НАША ДАСЬЕ

РЭВЯКА Васіль Апанасавіч.

Нарадзіўся ў 1948 годзе ў в. Рабец Хойніцкага раёна Гомельскай вобласці.

Скончыў Рэчыцкі сельскагаспадарчы тэхнікум (1968), Гродзенскі сельскагаспадарчы інстытут (1975), Акадэмію грамадскіх навук пры ЦК КПСС (1990).

Працоўную дзейнасць пачаў у 1968 годзе заатэхнікам-селекцыянерам у калгасе «Заазер'е» Акцябрскага раёна Гомельскай вобласці, у 1968–1970 гадах служыў ва Узброеных Сілах СССР. У 1975–1985 працаваў у калгасе «Прагрэс» Гродзенскага раёна загадчыкам цэха жывёлагадоўлі, намеснікам старшыні. У 1985 годзе – інструктар арганізацыйнага аддзела Гродзенскага абкама КПБ, у 1985–1991 гадах – першы сакратар Мастоўскага райкама КПБ. З 1991 года – намеснік старшыні калгаса «Прагрэс», з 1995 года – старшыня сельскагаспадарчага вытворчага кааператыва «Прагрэс-Верцялішкі» Гродзенскага раёна.

Кандыдат сельскагаспадарчых навук (2004).

Герой Беларусі (2006).

Заслужаны работнік сельскай гаспадаркі Рэспублікі Беларусь (1999).

Член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

▲ Пры ўездзе
на тэрыторыю
гаспадаркі

я адразу знайшоў кантакт, і ў цэлым справы ў нас ішлі няблага. Магчыма, менавіта таму падначалены мне «аб'ект» і ўключылі ў праграму рэспубліканскага семінара, які меўся адбыцца на базе калгаса «Прагрэс». Зразумела, да сустрэчы гасцей мы рыхтаваліся – чысцілі памяшканні, бялілі сцены, добраўпарадкоўвалі прылеглую да фермы тэрыторыю... Зрабілі ўсё як належыць – у лепшых традыцыях «Прагрэса».

У гэтым семінары прымаў удзел і першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі Пётр Машэраў. Ён зайшоў да нас на ферму, павітаўся са мной за руку, уважліва слухаў мой даклад і застаўся задаволены ўбачаным. А калі пры развітанні старшыня калгаса А. Дубко паведаміў, што загадчык фермы – студэнт-практыкант, Пётр Міронавіч, ніколікі не здзівіўшыся, параіў рыхтаваць мяне да працы галоўным спецыялістам у гаспадарцы. Так з лёгкай рукі П. Машэрава ў 1975 годзе пасля заканчэння Гродзенскага сельгасінстытута я і трапіў на сталую працу ў «Прагрэс». Пачынаў сваю кар'еру галоўным заатэхнікам, затым быў сакратаром партыйнай арганізацыі, намеснікам старшыні гаспадаркі.

І тым не менш, мне давялося на пэўны час развітацца з «Прагрэсам». У 1985 годзе, на самым пачатку новых для Савецкага Саюза эканамічных пераўтварэнняў, для якіх быў прыдуман ідэалагічны тэрмін «перабудова», мяне прызначылі інструктарам аддзела арганізацыйна-партыйнай работы Гродзенскага абкама КПБ. У тым жа годзе я быў выбраны першым сакратаром Мастоўскага райкама партыі. На абедзве гэтыя новыя для мяне пасады згаджаўся без асаблівай ахвоты.

Але гэта былі прапановы, пра якія кажучь: нельга адмовіцца. У Мастоў я працаваў да 1991 года, а затым вярнуўся ў «Прагрэс», на сваю ранейшую пасаду намесніка старшыні калгаса. У канцы 1994 года сваім указам Прэзідэнт краіны А.Р. Лукашэнка прызначыў Аляксандра Іосіфавіча Дубко старшынёй Гродзенскага аблвыканкама, а ў пачатку 1995-га работнікі сельскагаспадарчага калектывнага прадпрыемства «Прагрэс» выбралі мяне яго кіраўніком.

Пра «Прагрэс»

– У сённяшняга СВК «Прагрэс-Верцялішкі» – слава даўня. Зараджацца ж яна стала з прыходам у калгас у канцы 1950-х маладога старшыні Фёдара Сянько. Менавіта пад яго кіраўніцтвам тут былі зроблены істотныя сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні, дзякуючы якім верцялішкаўцы мелі стабільна высокія працоўныя здабыткі, а іх гаспадарка трывала замацавалася ў ліку лідараў беларускага аграпрамысловага комплексу. Тут упершыню ў Беларусі прайшлі апрабачыю такія новаўвядзенні, як вытворчыя ўчасткі, цэлавая структура кіравання вытворчасцю, дыспетчарская служба і шмат што яшчэ. Асабліва праславіўся «Прагрэс» у сувязі з пачаткам будаўніцтва ў канцы 1960-х гадоў побач з вёскай Верцялішкі эксперыментальнага сельгаспасёлка – правобразы сучасных аграгарадкоў. А ў пачатку 1970-х прыйшла і ўсесаюзная вядомасць: за дасягнутыя поспехі калгас «Прагрэс» быў узнагароджаны ордэнам Леніна, а яго старшыня ўдастоены звання Героя Сацыялістычнай Працы. У 1972 годзе Ф. Сянько быў вылучаны на пасаду першага намесніка старшыні Гродзенскага аблвыканкама (затым ён займаў пасады міністра сельскай гаспадаркі БССР, намесніка загадчыка аграрнага аддзела ЦК КПСС, быў віцэ-прэм'ерам у апошнім Кабінэце Міністраў СССР), а на яго месца калгаснікі выбралі вопытнага аграрыя А. Дубко.

Працаваць у тандэме з Аляксандрам Іосіфавічам Дубко было адно задавальненне. Ён давяраў спецыялістам, заахвочваў ініцыятыву, цаніў прафесіяналаў і адначасова строга патрабаваў ад усіх безагаворачнага выканання службовых абавязкаў, любіў дысцыпліну і парадак. Вопыт працы з А.І. Дубко – неацэнны скарб для кожнага, каму пашчасціла кроцьць па жыцці поруч з

ім. І гэта не толькі мая асабістая ацэнка ролі старшыні ў лёсе яго былых калег.

Аляксандр Іосіфавіч паставіў перад намі, спецыялістамі, даволі амбіцыйныя планы – вывесці гаспадарку на якасна новую прыступку, максімальна выкарыстоўваючы той матэрыяльна-тэхнічны патэнцыял, які ўжо быў назапашаны. А рабіць гэта было не так і проста, бо ў сярэдзіне 1970-х калгас адміністрацыйнымі метадамі двойчы ўзбуйнялі – далучалі да нас суседнія гаспадаркі не цалкам, а часткамі. Гэта стварала нам шмат праблем па іх адаптацыі да агульнага вытворчага працэсу.

Для далейшага павышэння прадукцыйнасці працы і атрымання высокіх вытворчых паказчыкаў стаўку зрабілі на найноўшыя навуковыя даследаванні. У прыватнасці, былі ўкаранены распрацоўкі Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута, Беларускага інстытута механізацыі, Рыжскага спецыяльнага канструктарскага бюро, аб'яднання «Гомсельмаш», Інстытута генетыкі і цыталогіі Акадэміі навук БССР, большасць з якіх добра сябе зарэкамендавала на палях і фермах гаспадаркі. Адначасова з'яўляліся і нетыповыя для тагачасных калгасаў вытворчасці: асфальтавы завод, птушкаферма па гадоўлі бройлераў, зверагаспадарка, каўбасны цэх, прадпрыемствы па перапрацоўцы малака і садавіны, па вырабу будматэрыялаў, мэблі, цяплічны комплекс... 11 мая 1987 года ордэна Леніна калгас «Прагрэс» атрымаў статус «аграпрамысловы калгас-камбінат». Ва ўмовах гасразліку гаспадарка стала пашыраць сваю эканамічную дзейнасць і на замежжа. Адзін з першых міжнародных кантрактаў – продаж агракамбінату «Ліптаў» з Чэхаславакіі 100 т насеннай бульбы. Першымі ж сумеснымі праектамі сталі выпуск бланшыраваных грыбоў-лісчак па ліцэнзіі галандскай фірмы «Ван Эс Фрут» і выраб у нашым мэблевым цэху па заказе шведскай фірмы «Ікеа» камплектуючых вузлоў для ваннак пакояў. У 1989 годзе на рахунку «Прагрэса» знаходзілася каля 1 млн долараў, гаспадарка мела сваё знешнегандлёвае прадстаўніцтва ў Маскве. Валютныя паступленні калгас выкарыстоўваў на мадэрнізацыю вытворчасці. Таксама прадаўжалася будаўніцтва вытворчых памяшканняў, узводзіліся жыллі і аб'екты сацкультбыту.

Але ў 1991 годзе сітуацыя ў гаспадарцы карэнным чынам памяншалася. Развал Савец-

кага Саюза пакінуў свой негатыўны адбітак на вытворчым працэсе, пачала прыходзіць у заняпад і сацыяльная сфера. Гэта быў надзвычай складаны перыяд. Справа тычылася выжывання не толькі «Прагрэса», а і ўсёй сельскагаспадарчай галіны Беларусі. Толькі дзякуючы дальнабачнай палітыцы Прэзідэнта краіны А.Р. Лукашэнкі па дзяржаўнай падтрымцы аграпрамысловага комплексу беларускім сельгасвытворцам удалося выстаяць. І сёння мы можам усе разам ганарыцца тым, што зрабілі для людзей, для развіцця вытворчасці і для забеспячэння харчовай бяспекі краіны ў цэлым.

Пра ўраджаі, і не толькі

– Сёлетняе жніво нас парадавала асабліва – у сярэднім па гаспадарцы кожны гектар хлебнай нівы аддзячыў нам 104,1 ц збожжа пры валавым зборы 24,6 тыс. т. Гэта найбольшая ўраджайнасць збожжавых за ўсю гісторыю сельгаспрадпрыемства. Некалькі гадоў таму мы сабралі на круг больш за 100 ц збожжа – 102 ц/га, калі мяне не падводзіць памяць. Летась сярэдняя ўраджайнасць збожжавых культур складала 98,8 ц/га.

Не скажу, што высокія ўраджаі – выключна мая заслуга. Я ніколі не імкнуўся, каб быць першым. Гаспадарка павінна атрымліваць збожжавых столькі, каб выканаць дзяржаўны заказ і забяспечыць сваю жывёлагадоўлю фуражом. Усім вядома, што і да майго прыходу калгас «Прагрэс» меў добрыя вытворчыя паказчыкі, якія не толькі прыносілі славу, але і спрыялі яго фінансавай стабільнасці. Мне, як кіраўніку, зараз

▼ Апетытная прадукцыя хлебапакані

▲ Прэзідэнт краіны А.Р. Лукашэнка наведвае СВК «Прагрэс-Верцялішкі». Жнівень 2014 года

даводзіцца працаваць у зусім іншых рэаліях. Аднак гэта не значыць, што мы забыліся пра вопыт папярэднікаў. Усё лепшае, вядома ж, было ўзята на ўзбраенне. Пры гэтым у нас з'явіліся і свае напрацоўкі.

У прыватнасці, у раслінаводчай галіне мы культывуем толькі тэя сарты збожжавых, якія прайшлі папярэдняю апрацаванню на нашых доследных палетках. Такога ж прынцыпу стараемся прытрымлівацца і па іншых культурах. Зразумела, пры гэтым не апошняю ролю адыгрываюць агульная высокая культура земляробства, прагрэсіўныя тэхналогіі вырошчвання збожжа, своечасасць яго ўборкі, мінімізацыя страт зерня на ўсіх этапах яго транспарціроўкі і дапрацоўкі пры сушцы, а таксама – высокі прафесіяналізм хлебарабаў. Варта асабліва адзначыць нашага галоўнага агранома Івана Аляксандравіча Галавенку, які ўкладвае ў справу не толькі веды, але і душу.

Жывёлагадоўчая галіна таксама нас асабліва не засмучае. Летась, напрыклад, атрымана валавой прадукцыі жывёлагадоўлі амаль на 190 млрд рублёў, што складала 100,2 % у параўнанні з паказчыкамі 2013 года. Рост, праўда, невялікі, але ён ёсць, і гэта дае нам падставы разлічваць на добрыя перспектывы. Наша гаспадарка спецыялізуецца на гадоўлі буйной рагатай жывёлы і вытворчасці малака. Ужо каторы год запар мы атрымліваем больш як 3 тыс. т ялавічыны. Валавая вытворчасць малака летась складала 17,6 тыс. т пры сярэднегадавым надоі ад адной каровы звыш 7 тыс. кг.

Па-ранейшаму існуюць у нас і так званыя нетрадыцыйныя віды сельгасвытворчасці. Сярод прыярытэтаў – птушкагадоўля, якая дала летась 4959 т мяса бройлераў. Сярод дапаможных вытворчых сфер у лідарах хлебапякарня. Выручка ад рэалізацыі выпушчанай калектывам прадукцыі склала 4,5 млрд рублёў, з іх каля 700 млн рублёў – чысты прыбытак. Працуюць у нас і цэхі па перапрацоўцы малака і выпуску каўбас, якія таксама ўносяць сваю лепту ў агульную скарбонку гаспадаркі, як і цэх па забойю птушкі, сталярныя майстэрні, швейны цэх па пашыву вырабаў з футра, млын, будаўнічы цэх, прадпрыемствы па вырабу керамікі і мастацкага кавальства.

Асобна хачу спыніцца на зверагаспадарцы і каняферме. Шчыра кажучы, абедзве гэтыя галіны для нас сёння стратныя. Але мы свядома пайшлі на іх захаванне, перакрываючы выдаткі даходамі з іншых вытворчых сфер. Справа ў тым, што і на зверагадоўлю, і на конегадоўлю моцна ўплывае кан'юнктура рынку. І зараз яна для іх не вельмі спрыяльная. Але, як паказвае практыка, праз пэўны час іх запатрабаванасць вырасце. Напрыклад, сем гадоў таму рынак пушніны прыкметна «прасеў». Мы крыху зменшылі пагалоўе, але асноўны касцяк пакінулі і назапашвалі футра норак, а калі праз пару гадоў справы зноў пайшлі ўгору, наша зверагадоўля аказалася запатрабаванай і прынесла немалую валютную выручку. Падобная гісторыя і з конегадоўляй, якая ў апошнія гады таксама стала нявыгаднай. Калі раней у гаспадарцы трымалі 640 коней, мелася мясная і спартыўная спецыялізацыя, у адно толькі падраздзяленне коннай паліцыі Масквы гаспадарка пастаўляла ў год да 90 галоў, то сёння мы істотна скарацілі пагалоўе. Аднак вырашана захаваць касцяк спартыўнага табуна, які пры змене кан'юнктуры рынку дазволіць, як мяркуем, хутка вярнуцца на ранейшыя пазіцыі.

Пра візіт Прэзідэнта

– У жніўні мінулага года ў час сваёй рабочай паездкі на Гродзеншчыну СВК «Прагрэс-Верцялішкі» наведваў Прэзідэнт Беларусі. Прыемна было бачыць, як кіраўнік дзяржавы з вялікай зацікаўленасцю знаёміўся з нашымі вытворчымі здабыткамі. Выстава прадукцыі, што вырабляецца сель-

гаскааператывам, уразіла А.Р. Лукашэнку. Асабліва ён адзначыў дасягненні садаводчай галіны.

Сад у гаспадарцы быў закладзены яшчэ ў 1970-я гады. Зразумела, час не пашкадаваў яго, мы перасталі атрымліваць высокія ўраджаі і, натуральна, прыбытак. Можна было выкарчаваць дрэвы і забыць пра гэтую галіну наогул. Аднак пралічыўшы, што пры выкарыстанні сучасных падыходаў да вырошчвання садавіны можна мець неабліга грошы, мы заклалі новы сад. Асноўны ўхіл узялі на найноўшыя тэхналогіі вырошчвання нізкарослых яблынь у так званых шпалерных садах. Балазе, за вопытам далёка ездзіць не давлялося – садаводы з суседняй Польшчы ім ахвотна падзяліліся. Сёння ў нас культывуецца каля 40 сартоў яблынь. Летась пры сярэдняй ураджайнасці 37 т з гектара, што значна вышэй за агульнарэспубліканскі паказчык, было сабрана больш за 3 тыс. т яблыкаў, з якіх амаль 1,5 тыс. т – познаспелыя. Для іх захоўвання ў нас ёсць сучаснае сховішча, дзе ў халадзільных камерах рэгулюецца газавое асяроддзе. Ураджай зберагаецца з верасня да красавіка і нават мая, пры гэтым страты мінімальныя. Дарэчы, там усталявана лінія, якая сартуе плады па вазе, дыяметры і інтэнсіўнасці афарбоўкі.

З нядаўніх часоў вырошчваем абрыкосы, алычу, грушы, а з ягад – буякі і садовыя суніцы. Дарэчы, пакаштаваўшы вітамінную прадукцыю, Аляксандр Рыгоравіч адзначыў, што вопыт вядзення садаводчай галіны на-

шай гаспадаркі варты пераймання. Бо Беларусь цалкам здольная забяспечыць сябе садавіной і найперш – яблыкамі ды грушамі. Дарэчы, дадзеныя кіраўніком дзяржавы пасля наведвання нашай гаспадаркі даручэнні па развіцці беларускай садаводчай галіны былі ўвасоблены ў канкрэтныя справы. Да нас у Верцялішкі прыезджала нямала спецыялістаў з розных рэгіёнаў, і нашы садаводы дзяліліся з імі сваімі напрацоўкамі. Я ўпэўнены: пройдзе не так шмат часу, і мы ў Беларусі забудзем, што такое імпортныя яблыкі і грушы, а будзем спажываць выключна айчыныя.

Пра аграгарадкі

– Можна пабудаваць сучасныя фермы, абсталяваць найсучаснай тэхнікай вытворчыя ўчасткі, але без высокакваліфікаванага спецыяліста ўсё гэта будзе марнец і стаяць без справы. Галоўнае звяно ў сельскагаспадарчым вытворчым ланцугу – чалавек, шчыры працаўнік. Аднак мала будзе толькі стварыць для яго належныя ўмовы працы – асаблівага плёну не будзе. Гэту акалічнасць разумелі кіраўнікі «Прагрэса» – мае папярэднікі. У іх бытнасць быў пабудаваны вельмі добры пасёлак для працаўнікоў гаспадаркі, дзе жыллёвыя і бытавыя выгоды практычна нічым не адрозніваліся ад гарадскіх.

Больш за дваццаць гадоў таму, калі вяскоўцы аказалі мне давер узначаліць калектыў сельгаспрадпрыемства, якое пасля праведзенага рэфармавання стала называцца сельскагаспадарчы вытворчы кааператыву «Прагрэс-Верцялішкі», таксама давлялося ўдзяляць жыллёва-бытавым пытанням шмат увагі. Я разумеў: калі не стварыць належных умоў для жыцця, то людзі паедуць з гаспадаркі – у нас жа абласны цэнтр Гродна пад бокам, усяго за 8 кіламетраў ад цэнтральнай сядзібы. Таму мы прадоўжылі традыцыі, і як бы складана ў эканамічным плане ні было, працягвалі будаваць для сваіх працаўнікоў кватэры, адначасова рабілі добраўпарадкаванне ранейшага жыллёвага фонду. Гэта работа вядзецца і цяпер.

За гады майго старшынёўства пад ключ было здадзена больш за 200 кватэр. Будуюць толькі трохпакаёвыя кватэры агульнай плошчай 90 кв. м. Двух- і аднапакаёўкі – жыллё, можна сказаць, часовае. Пакуль

◀ Штогод радуе шчодрым ураджаем верцялішкаўскі яблыневы сад

► Аграгарадок
Верцялішкі

сям'я маладая, месца ёй хапае, але пройдзе 5–7 гадоў – стане цесна, і людзі будуць адшукваць магчымасці для паляпшэння сваіх жыллёвых умоў. Таму мы вырашаем гэту праблему адразу і, як кажуць, назаўсёды. Акрамя таго, мы пайшлі па шляху падзелу тэрыторыі аграгарадка на зоны пражывання працаўнікоў і вядзення імі дапаможнай гаспадаркі. Для жадаючых гадаваць свіней, птушку зроблены асобны гаспадарчы двор, у якім ёсць кармапункт, складскія памяшканні... Затое непасрэдна каля жылых дамоў у нас усё чыста і ахайна – высокая культура пражывання відавочная. Мы актыўна развіваем і добраўпарадкоўваем свае населеныя пункты. За апошнія 10 гадоў на гэтыя мэты з прыбытку выдаткавана больш за 26 млрд рублёў. На сродкі гаспадаркі функцыянуюць два Дамы культуры. Істотныя сродкі выдзяляем на аснашчэнне размешчаных на тэрыторыі нашай гаспадаркі дзіцячых садоў, школ, не забываем падтрымліваць і саміх работнікаў культуры, медыцыны і адукацыі.

Так, не ў кожным сельгаспрадпрыемстве краіны існуе населены пункт узору нашых Верцялішак. Але бяспрэчна, што ўзяты ў свой час беларускім кіраўніцтвам курс на стварэнне для працаўнікоў вёскі сучасных умоў жыцця, для чаго і створаны аграгарадкі, быў адзіна правільны: паўтары тысячы аграгарадкоў дапамаглі запавольці адток людзей з сельскай гаспадаркі і стабілізаваць сельгасвытворчасць. І гэта адзначаем не толькі мы, але і нашы замежныя суседзі, дзе такой практыкі не існуе.

Пра падтрымку АПК

– Даволі часта ад людзей, далёкіх ад працы на зямлі, даводзіцца чуць, што сельская

гаспадарка – гэта агромністая бяздонная бочка, у якой бяспрэчна знікаюць вялізныя грошы, выдзеленыя з дзяржаўнага бюджэту. У такіх выпадках заўсёды стараюся парыраваць, прыводжу шэраг прыкладаў і, здарэцца, пераконваю апанентаў.

На самай справе нічога заганага ў тым, што ў нас дзяржава фінансава падтрымлівае сельгасвытворцаў, няма. Нездарма нават у развітых еўрапейскіх краінах аграрыям выдзяляюцца бюджэтныя субсідыі – там добра ведаюць, з чаго складаецца харчовая бяспека. Дык чаму ж у Беларусі павінна быць інакш?

Беларуская сістэма падтрымкі сельгасвытворцаў накіравана выключна на стымуляванне дзейнасці галіны. Зразумела, не ўсюды і не заўсёды фінансавыя субсідыі даюць належную аддачу. Кіраўніцтва дзяржавы пастаянна робіць захады, каб бюджэтныя грашовыя сродкі выкарыстоўваліся рацыянальна і давалі найбольшы вынік. Так, Прэзідэнт краіны А.Р. Лукашэнка ў сваім выступленні на нарадзе па пытаннях далейшага развіцця сельскай гаспадаркі ў чэрвені гэтага года адзначыў, што развіццё аграпрамысловага комплексу Беларусі і далей будзе ісці без рэвалюцыйных пераўтварэнняў пры захаванні падтрымкі сельгасвытворцаў. Аднак прыярытэт пры гэтым будзе аддадзены праектам, што абяцаюць сур'ёзныя практычныя плён. На мой погляд, справядлівая і такая мера, як аказанне дзяржпадтрымкі праз субсідзіраванне сельгасвытворцаў на адзінку рэалізаванай прадукцыі.

Напэўна, без дзяржаўнай падтрымкі ў сярэдзіне 1990-х не змагла б выжыць і наша гаспадарка – надта ж шмат адразу абрынулася праблем. Напрыклад, пасля развалу Савецкага Саюза паўсталі пытанні з дзей-

насцю камбікормавых заводаў, а для нашай птушкагадоўлі патрэбны былі якасныя, збалансаваныя па мікраэлементах кармы. Іх, вядома, можна было набыць, але толькі за велізарныя грошы. Давялося ўзважваць усе «за» і «супраць» – альбо наогул выкрасліць птушкагадоўлю з ліку профільных галін гаспадаркі, альбо займацца вытворчасцю камбікармоў самім. Мы спыніліся на апошнім варыянце: эксперыментавалі, вывучалі замежны вопыт і... бралі пад гарантыі дзяржавы крэдыты ў банках. Так і vyrатавалі «куруную галіну», якая сёння прыносіць нам неблагія прыбыткі. Падобныя прыклады, я перакананы, можа прывесці кожны з кіраўнікоў айчынных сельгаспрадпрыемстваў.

Наогул жа хачу зазначыць: падтрымліваючы сельгасвытворцаў, дзяржава аказвае дапамогу той жа прамысловасці, якая выпускае для аграрыяў тэхніку, сельгасагрэгаты, запчасткі і г.д. Зазначу, што, зноў жа, дзякуючы дзяржпадтрымцы, у нашым СВК была праведзена істотная мадэрнізацыя перапрацоўчага комплексу, і гэта дало магчымасць нашым мясакамбінатам і малаказаводам выпускаць прадукцыю высокіх спажывецкіх якасцей. Таму сёння ўжо нікога не здзіўляе, што прадукты харчавання, вырабленыя ў Беларусі, нароўні канкуруюць з лепшымі замежнымі.

Пра падрыхтоўку кадраў

– Дэфіцыту кадраў у нашай гаспадарцы, у прыныцпе, няма. Я ў цэлым задаволены тым працоўным калектывам, які склаўся, і яго прафесійнай падрыхтоўкай. У нас працуе 1050 чалавек, прыкладна палова з іх – маладзейшыя за 40 гадоў, каля 200 чалавек – людзі з вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і сярэдняй тэхнічнай адукацыяй. Зразумела, такім надзейна вырашаным кадравым пытанне было не заўсёды. Мы накіроўвалі выпускнікоў размешчаных на тэрыторыі СВК школ у ВНУ і сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы сельскагаспадарчага профілю, аплачвалі вучобу спецыялістаў за кошт гаспадаркі...

Аднак, як паказала практыка, гэтыя меры не заўсёды давалі належную аддачу. Калі маладога спецыяліста адразу кінуць, як гаворыцца, у бой, то можна адбіць у яго ўсялякую ахвоту да працы па атрыманай спецыяльнасці. Нават пры наяўнасці

добрай тэарэтычнай падрыхтоўкі ў выпускніка няма практычнага вопыту, не хапае рэалізатарскіх здольнасцей, да таго ж, не кожны можа знайсці кантакт з людзьмі і г.д. Таму маладым спецыялістам трэба даваць магчымасць прыгледзецца, папрацаваць пэўны час поруч з вопытнымі калегамі, а тады ўжо адпраўляць іх у самастойнае плаванне, даручаць адказныя ўчасткі.

Дарэчы, у нашай гаспадарцы праходзіць практыку шмат студэнтаў Гродзенскага аграрнага ўніверсітэта. Я стараюся пагаварыць з кожным з іх. Радуе, што пераважная большасць – людзі невыпадковыя ў сельскагаспадарчай вытворчасці, яны імкнуцца засвоіць вопыт і навучыцца належным чынам гаспадарыць на зямлі. Аграрны комплекс Беларусі папаяняецца неблагімі маладымі спецыялістамі, аднак ці зможа кожны з іх трывала замацавацца ў прафесіі, паводле майго асабістага пераканання, залежыць ад нашай, старэйшых калег, падтрымкі.

Наогул жа сённяшняя сельская гаспадарка – гэта высокатэхналагічная вытворчасць, і не толькі падрыхтоўцы галоўных спецыялістаў і кадраў сярэдняга звяна патрэбна ўдзяляць належную ўвагу. Сёння вельмі важна: якога ўзроўню прафесіянал кіруе трактарам, сядзіць за штурвалам камбайна ці доіць кароў. Таму ў кіраўніка, які дбае пра перспектывы гаспадаркі, і гэты аспект павінен пастаянна знаходзіцца сярод прыярытэтных пытанняў.

Пра свой ганаровы статус

Як ні дзіўна, але толькі незадоўга да развітання з Васілём Апанасавічам у нашай гаворцы зайшла размова пра званне Героя Беларусі. На просьбу расказаць, як пачувае ён сябе ў гэтым ганаровым статусе, мой суразмоўца адказаў каратка:

– Калі ў вобласці мне па сакрэту сказалі, што афармляюцца мае дакументы на гэтую высокую ўзнагароду, я не верыў. Ніколі не ставіў мэты дабіцца ўзнагароды ці звання. Заўжды імкнуўся працаваць добрасумленна, укладваць душу ў сваю працу. А Зорка Героя Беларусі – гэта ўзнагарода за агульны вытворчы поспех, у якім ёсць уклад і жывёлаводаў, і механізатараў, і ўсяго калектыву СВК «Прагрэс-Верцялішкі».

Гутарыў Сяргей ГАЛОЎКА ▮